

İlâcı Eczacı Yapmalıdır

Prof. Dr. Mekin TANKER

1953 yılında kabul edilmiş olan 6197 sayılı *Eczacılar ve Eczaneler Hakkındaki Kanun*'un birinci maddesi eczacılık mesleğini tarif eder:

«Madde 1 — Eczacılık, eczane, ecza deposu, ecza dolabı, galenik, tıbbi ve ispençiyari mevât ve müstahzarat lâboratuvarı veya imalâthanesi gibi müesseseler açmak ve işletmek veya ispençiyari müstahzarat ihzar veya imâl etmek veyahut bu kabil resmi müesseselerde mesul müdürlük yapmaktır».

Bu kanun maddesiyle açıkça ifade edilmektedir ki ilâç yapımında kullanılan maddeleri ve bu maddelerden ilâcı (majistral ilâçları ve müstahzarları) hazırlamak ve maddenin diğer hükümleriyle, bu ilâçları satmak eczacılık yapmaktır.

Türkiye Cumhuriyeti hudutları içinde eczacılık yapabilmek yani ilâç hazırlamak için hangi öğrenim gereklidir? Yine aynı kanunun 2. maddesinin B fıkrasında bu husus ta açıkça belirtilmiştir.

«Madde 2 — A) .....

B) Türkiye Eczacı Mektep veya Fakültelerinden diplomalı olmak .....

Görülüyor ki, bu kanunla, gerek ilâç ham maddesinin gerekse müstahzarların hazırlanışı eczacılık mesleğinin kapsamına girmekte ve bu mesleği yapacak olanların da Eczacı Okul veya Fakülteleri öğrenimini tamamlamış olmaları zorunlu bulunmaktadır.

Gerçekten, ancak böyle olması ilmi hakikatlere uygundur. İlâç hazırlamak için evvelâ ilâç yapılacak

ham maddeyi tanımak, bütün özelliklerini bilmek ve bazı hallerde ilâç ham maddesini bizzat elde etmek veya hazırlamak gerekir. İlâç ham maddelerinin nasıl elde edileceğini, özelliklerini bu ham maddenin kimyasal yapılarını, yapılarına göre fizyolojik tesir tarzlarını, muhafaza usullerini, saflık muayenelerini ve kalite-kontrol metodlarını gösteren ve öğreten ilimler (biolojik menşeli maddeler için Farmakognozi ve sentetik maddeler için Farmasötik Kimya) ancak ve yalnız Eczacılık Fakülte veya Okullarının öğrenimi içinde yer almıştır.

Bu ham maddelerden ilâçların ve müstahzarların gerek eczane gerekse ilâç fabrika ve lâboratuvarında nasıl hazırlanacağını, kullanılacak aletleri, hazırlamadaki problemlerin (stabilite, geçimsizlik v.s.) hallini, hazırlanan ilâcın nasıl kontrol edileceğini anlatan ilim kolu (Galenik Farmasi) de yine ancak ve yalnız Eczacılık Fakülte veya okullarının öğrenimi içinde yer almaktadır.

Eczacı, öğrenimi sırasında, bu temel ilimlere yardımcı olarak bazı Fen dersleri, son sınıflarda okutulan Toksikoloji ve Farmakoloji'ye yardımcı olarak ta bazı Tıp dersleri okumakta; geniş bir Analitik Kimya ile Farmasötik Botanik bilgisi almakta; Lâtince öğrenmektedir.

Hakikat böyle iken, bu gün, Türkiye'deki tatbikat başka türlüdür. Her şeyden evvel *Ispençiyari ve Tıbbi Müstahzarlar Kanunu*'nun 5. maddesine göre «Türkiye'de ispençiyari ve tıbbi mevât ve müstahzarat imaline ve bu maksatla lâboratuvar veya fabrika küşadına,

Türk tabip, eczacı, kimyager bir mesul müdürün mesuliyeti altında hakiki ve hükmi şahıslar selâhiyattadır».

Bu mesuliyetin derecesi ve mesul müdürün yapacağı iş te *İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarlar İmalâthaneleri Talimatnamesi*'nin 4. maddesinde şöyle açıklanmıştır:

«Madde 4 — Mesul müdür imalâthanenin idari, ilmi, fenni ve teknik işlerinden sorumludur». Ayrıca aynı talimatnamenin 3. maddesinde.

«Madde 3 — İmalâthanenin mesul müdürü mesai saatlerinde mutlaka imalâthanede bulunacak ve mesaiye bilfiil iştirak edecektir» denilmektedir.

Bir taraftan mesul müdürün bir ilâç fabrikasının ilmi, fenni ve teknik işlerden sorumlu ve üstelik çalışmaların doğrudan doğruya içinde bulunması istenmekte ve diğer taraftan da ilâç ham maddesini ve bu maddelerden ilâcın nasıl yapılacağını öğreten bilimleri tahsil etmemiş tabip veya kimyagerin mesul müdürlük yapabilmesi kabul edilmektedir. Bu, ilmî gerçeklere tamamen aykırıdır.

Tabip elbette Farmakoloji okumakta ve ilâçların tesir tarzlarını geniş bir şekilde öğrenmektedir. Fakat sadece Farmakoloji ilâç ham maddelerini tam olarak tanıtmaya yetmediği gibi bu ham maddelerden ilâçların nasıl hazırlanacağını ve ilâçta kalite-kontrol metodlarını öğ-

reten ve tatbikatını yaptıran ilmi kollar da Tıp öğrenimi sırasında mevcut değildir.

Yüksek Kimya Mühendisliği veya Kimyagerlik öğrenimi sırasında da ilâç ham maddeleri ve ilâç yapımıyla ilgili hiç bir ders okutulmamakta ve kimya mühendisi, öğrenimi sırasında hiçbir tıp bilgisi almamaktadır.

İlâç yapmak, ötedenberi, reçete yazmak (tabip) veya kimya bilgisine sahip olmakla (kimyager) karıştırılmamıştır. Halbuki, ilâç yapımı yazımızın başında da kısaca anlatıldığı gibi kendine özel bazı bilgileri gerektirmektedir.

Hatta bugün ilâç fabrikaları, sadece bir tek mesul müdürün ilmi fenni ve teknik çalışmalarıyla idare edilebilecek kapasitenin de üstündedir ve fiilen mesul müdür, imalât müdürü, analiz-kontrol müdürü v.b. müdürlüklerin selâhiyeti altında muhtelif seksiyonlar halinde çalışmaktadır.

Netice olarak, mesleği ve tahsil derecesi ne olursa olsun (tüccar, mühendis, hariciyeci, manifaturacı, kömürücü, çöpçü, arabacı, futbolcu, sinema artisti) herkezin ilâç ruhsatı alabildiği Türkiye'de, hiç olmazsa artık tamamen gelişmiş bulunan ilâç yapımı sahasında müdür veya seksiyon şefi olacak selâhiyetli kişinin sadece eczacı olduğunu kabul etmek ve ettirmek zamanı gelmiştir kanaatindeyiz.